

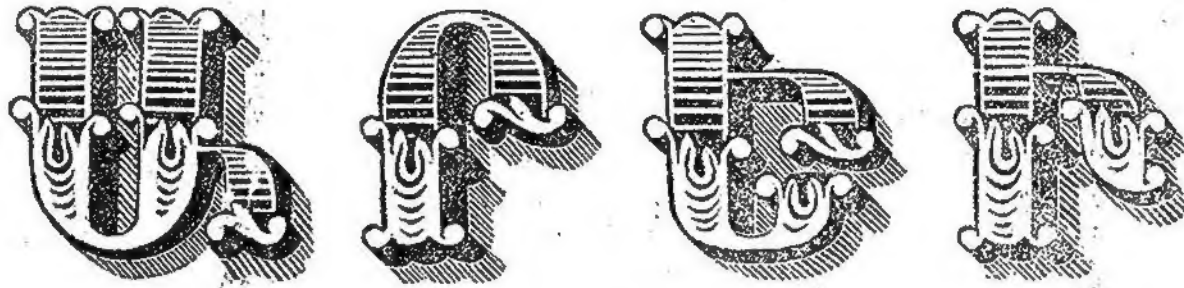
ՀԱՅԸ 5 ՄԻԼԻՆԵՍ

ՀԱՅԸ 5 ՄԻԼԻՆԵՍ

Տարեկան վեցամսեայ
ԵԳԻՊՏՈՍ . . . 2. 0. 80 40
ԱՐՏԱՍՏԱՆԻՍ ԶԲ. 20 10

ԾԱՆՈԹՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՆ ՏՆՈՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՍՏԱՆԻՍ ԼԵՒՈՆ ՄԱՐՏԻՆԻԱՆ

ԱՅԳԱՅԻՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆ

ՀԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՀԱՐԱԹԸ ԵՐԵԲ ԱՆԳԱՍ

ԽՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՒ ՏՆՈՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

Տարա Ապրիլ Տարա, Թի 16

ԱՅԳԱՅԻՆ ԴԻՄԵՆ

ՀԱՅԸ

Journal AREV

B. P. № 600

Alexandrie, EGYPT

ՀԱՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԶԵՆՈՒԹԻՒՆԸ ԶԵՆ ՎԵՐԱԳՆԱԾՈՒՄ

ՏՆՈՐԵՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՎԱՅԱՆ ԹԵՔԵԼԱՆ

ԲՈՐ-ՄԱՅԻՏԻ ՄԱՍՆԱԽՈՒՄԻՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆ ԱՌԹԻՒ

Մեր Բոր-Մայիտի թղթակիցը կը հաղորդէ մեզի լուր մը — Տեղական Մասնախումբին հրաժարականը — որ մէկէ աւելի տեսակէտով նշանակելի ու ցաւալի է:

Երբ վերջին անգամ թերթիս արտոնատէրին ու խմբագրապետին հետ Բոր-Մայիտի մեր գաղթականներուն այցելեցինք, «Բեմքին» հայկական կազմակերպութիւնը շատ թերի գտանք: Մեր խմբագրապետը յօդուածաշարքով մը այդ թերթու թիւները մասնանշել քրտն ըլլալով արդէն, չպիտի ուզէի անդադարաւ նալ նոյն նիւթին վրայ: Եթէ Տեղական Մասնախումբին հրաժարականը չի գար անգամ մ'ալ ապացուցանելու թէ պակաս բան մը կայ: «Բեմքին» հայկական բազմաբարդ կազմակերպութեան անուանոյթին մէջ, պակաս բան մը որ արդէն կ'ըլլայ մեքենային կանոնաւոր քալելուն:

Մեր կիլիկեցի հրաւերուն հոգածուններն ու խնամակարները չեն որ կը պակսին: Եթէն աւա՞յ կայ, բնականաբար, Ազգային իշխանութիւնը — Ս. Առաջնորդ Հայրը, Գաղաքական Ժողովներն իրենց երկու պատուիրակներով և Առաջնորդութեան Տեղական Մասնախումբը, Գաղաքի և Աղբաւանդիւրի կարմիր Խաչը, Բարեգործականը, պատահական նպատամատոյց խումբերը կամ անհատները: ու չմոռնանք որ գաղթականներն ալ իրենց մէջ ամբողջ «կազմակերպութիւն» մ'ունեն, Վարչական Ժողով մը, Եկեղեցականութիւնը, ոստիկանները, գիւրդապահները... Կառավարական կարգադրութեանց և անգլիացի պաշտօնէութեան վրայ, ինչպէս նաև հրամանատարի բաժնին վրայ չենք խօսիր, որովհետեւ անոնց վրայ խօսելիք մը չկայ: Կարելի չէ երեւակայել այս վերջիններուն կատարելութեան ու կանոնաւորութեան աստիճանը: Միայն ազգային հոգատարութիւնն է որ խնդրուած, խառնափնթոր ու միանգամայն անկարգ ու թերի է: Գաղթականները այսպիսի շատ հոգածուններ ու խնամակարներ ունենալով հանդերձ նախանշելի վիճակ մը ներկայացընելէ հետո՛ւ են: Վերը թուարկուած բազմաթիւ խնամակարներէն ո՛չ մէկը սակայն վայրկեան մը պարապ կ'անցընէ: ամէնք իրենց գործին նուիրուած: հոգաւ մարմնով կ'աշխատին, հակառակ ասոր՝ քաղաքական արդիւնքը թափուած ճիւղին չհասնաւորաբար...:

Պատճառը — «գոյնային էնթրիկներ» պիտի ըսենք անոնք որոնք սովոր են ամէն բան մասլ գոյնով տեսնել, ամէն բանի մէջ յետին միտքեր, մեքենայութիւններ կամ

գեղձաձիւր որոնել: Ո՛չ, պատճառը այս չէ: Մենք բոլոր աշխատողներուն անկեղծութեանը հաստատապէս կ'ուզենք յարգանք ընծայել: Մեր հաստատ համոզումով պատճառը միայն և միմիայն՝ ուղղութեան ու կազմակերպութեան, վարչական ուսումնասիրութեան, կարգ ու արդի, սխտեմի ու հարգաւորութեան, աշխատութեան ներգրանակ բաժանման և վերջապէս՝ կարգապահութեան պակասն է: Դիտելու համարունում մը կայ, մինչդեռ պահանջուածը՝ ճիշդում համակարգութիւնն է: Բոր-Մայիտի հայկական կազմակերպութիւնը, այնպէս ինչպէս մենք տեսնուք վերջին անգամ, խառնաբարտ չիտուած անկայուն, անհաստատաբար կ'ընկնէ մըն էր: առաջին հոլը բաւական պիտի ըլլար ամբողջ կառուցուածքը հիմն ի վեր տապալելու:

Այս «հայկական» — ո՛հ, որչափ — կազմակերպութեան ամենահիմունքոտ կողմը Տեղական Մասնախումբն էր: Այս Մասնախումբը ո՛չ միայն ներքին յարակցութենէ զուրկ էր, այլ բոլորովին իր գլխուն, իր բաղդին ձգուած էր Ազգ. իշխանութեան կողմէ: Բոր-Մայիտի սակաւթիւ հայ գաղթական երկեսաւորապիներէն կազմուած այս մարմինը, որուն մէն մի անդամը անհունութեան անխտելի պայտոյցներ տուաւ, ո՛չ կանոնաւոր ժողով ունէր, ո՛չ արձանագրութիւն, ո՛չ պաշտօնական թղթակցութիւն, ո՛չ կանոնադիր: ամէն ոք իր գիտածը կերպով, ինքնազուրկ կը գործէր: Ասոր վրայ աւելցուցէ մարդկային օտարական կիրքերը, որոնց մէջէն իրենք միայն ունենցէ երեւալու տեսիլ, և արդէն այս հիւսնագոտ կազմին ամբողջ պատկերը ուրուագծած կ'ըլլանք:

Ազգային իշխանութիւնը առջի օրէն տեղեակ էր Մասնախումբին այս վիճակին: Բայց ո՛չ մէկ գործնական անօրինութիւն ըրաւ, մինչդեռ, մեր կարծիքովը, բնաւ անկարելի չէր վարչական տնօրէնութեամբ մը կարգ կանոն մտցնել այս մարմնին: մէջ որուն գոյութեան պէտքն զգալի էր: Ընդհակառակը, կարծես Ազգ. Վարչութիւնը այսպէս կը տրամաբանէր: — «Բանի որ այս մարմինը ինքն իր մէջ բաժանեալ է, հիւսնաւ է, թողունք որ ինքն իրենք փլչի, կործանի»: Արդարեւ Մասնախումբին անդամներուն բոլոր դիտողութիւնները, բոլոր գանգատները անխելի թողուցան: Այս հանգամանքներու մէջ կը մնայ միայն զարմանալ թէ ինչպէս աւելի շուտ չբաշխուեցաւ այս մարմինը:

Մեր թղթակցին խորհրդածութիւններէն յայտնապէս կը հասկըցուի թէ Ազգ. Վարչութիւնը ուրախ

է ի տես այս բացասական արդիւնքին: «Գործեան հանգոյցը փակուեցաւ... Տեղական Մասնախումբը իմիմիւրէն լուծուեցաւ, միանգամ ընդ միտք ազատելով Ազգ. իշխանութիւնները իրենց խղճին վրայ դրած անհազիւ բեռէ մը...» Կ'ըսենք թէ անոր լուծումէն ետք Առաջնորդութեանը այլեւս ազատ պիտի զգայ իմիմիւրէն՝ «այս աւելի ազատ կերպով տարբերուել կ'սկսուի փայլել առնելու, որոնց համարում վրայ խոչընդոտ մըն էր Տեղական Մասնախումբը անուումով հանգուած անկախ մարմինը»: Մենք բնաւ համամիտ չենք այս կերպ մտածողներուն: Ազգ. իշխանութեան դերը՝ իր իսկ կողմած մարմինը ժամանակ մը վերջ, իր օրինական ու կորովի կարգադրութեանց բացակայութեամբ, իր լուծութեան դաւադրութեամբ քայքայումի առաջնորդելուն մէջ չկայ յանար: Կը կրկնենք թէ, անկարելի չէ՛ր Տեղական Մասնախումբին մէջ կարգ կանոն մտցնել ու այս մարմինը օգտակար տարր մը դարձնել Բոր-Մայիտի ազգային կազմակերպութեան ընդհանուր կառուցուածքին մէջ:

Մեր թղթակցին հետ մաղթելով առ այժմ՝ որ գոնէ նախկին Մասնախումբին եւանդուն անդամներուն անհատական բարիկամեցողութենէն ու անձնութեան չի զրկուի: «Բեմքին» գործը, մենք շատ կը վախճանք որ Բոր-Մայիտի ազգային խախտ չինուածքին ուրիշ մասերն ալ հետզհետէ փլուզումի ու քայքայումի վիճակին ենթարկուին, եթէ Ազգ. իշխանութիւնը չարունակէ այն թոյլ, անյարակից և անվարկազէտ ընկալեցող զոր ողբալի օրէն ցոյց տուաւ: Բոր-Մայիտի գործին վերաբերեալ բոլոր ճիշդութիւն և բոլոր ինքնիշխանութիւն մէջ: Բոր-Մայիտի Բեմքը 4-5000 քանակի ներքին նոր գիւղաքաղաք մըն է, որուն կազմակերպութեան գործը շատ աւելի լուրջ հոգածութեան և գիտակից ուղղութեան պէտք ունի: քան ինչ որ ցոյց տուաւ ցարդ Ազգային իշխանութիւնը:

Մ. ՏԱՄԱՏԱՆԻ

ՕՏԱՐ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Միջազգային մէջ — Գերման սիմֆոնի — Հայ օտարախոսներու կարաւաններ: — «Պեք է» միջամտել:

Նիւ-Իոր կը հրատարակէ վերջերս Թուրքիայէն Գաղթի հասած անգլիական մը տեղեկութիւններուն մէջէն հետեւեալ մանրամասնութիւնները:

Անգլիական կը պատմէ թէ ինչպէս Ատանայէ, Պէյրութէ և ուրիշ տեղերէ օտար հայապաշտները տարուեցան Ուրֆա, ինչ ներդրութիւններ կ'ընէին ճամբան և ինչպէս անոնց կ'ընէին ժամանակ մը վերջ վերադարձուցան իսթանբուլուն և անկէ հանուեցան արտասահման, մինչ այդքան տակաւին կը մնան Ուրֆա:

Երբ տարագրուող օտարազգիներու կարաւանը հասաւ Եփրատի կամուրջը, օտարականները զանազան կեցուցին հոն և

Գերմանացի մը անոնց լուսանկարն առաւ: Հազիւ կամուրջը անցած էին, հրաման տուցան կամուրջին միւս կողմէ վերադառնալու ուր նորէն լուսանկարուեցան: այսպէս երեք անգամ անգլիական և լուսանկարի գործիքը անդադար կը գործէր...: Վերջէն իմացուեցաւ որ Գերմանացին սինէմաթոգրափի լուսանկարիչ մըն էր որ պաշտօն ստացած էր պատրաստելու ժապաւէն մը (Ֆիլմ) որ պիտի ներկայացներ «1000» դաշնակից դերներուն ճամբայ հանուելը դէպի Փոքր Ասիա: Անշուշտ այս ֆիլմը պիտի ցուցադրուի Կ. Պոլսոյ և Գերմանիոյ մէջ, բուն ծախսարարութիւններ խնայողաբարութեամբ մէջ պիտի չկրնան ուղարկուիլ: զարմնել յաջորդող շարքերուն համամասնութեանը և անոնցմէ ունեն «կանկար» և «մանկական» կերպարանքին վրայ...:

Երբ օտար աքսորականները Սուրու հասան, իրենց ըսուեցաւ թէ ժամ մը վերջը իրենց ճամբան պիտի շարունակեն: Բայց յետոյ հրաման եկաւ որ հոն պիտի գիւրդին և յաջորդ առաւ միայն պիտի ճամբայ ելլան դէպի Ուրֆա: Թուրքերը կը պատրաստէին թէ ճամբաները անապատով են աւաղաներու երեսին, Բայց յետոյ, երբ աքսորականները ճամբան երկայնքը հանդիպեցան անխաղաղ մարդկային դիմակներու, հասկըցուեցաւ որ այս յապաղումը դիմումը կարգադրուած էր, որպէսզի անոնք չի հանդիպէին տարագրուող հայ կիներու և մանուկներու կարաւաններուն, զորոնք գիւրդով կը թափեցէին դէպի իրենց հետեւ: օտար աքսորականները և որոնց մէջէն ճանապարհին մեռնողները տեղեկուեցող կ'այլեթին:

Ուրֆայի մէջ ամօրեայ տառապագին կեանքէ մը վերջ՝ աքսորականներուն կիները, իրենց վերադարձին դէպի Հայկ և Իսթանբուլ, հանդիպեցան 2000 հայ կիներու և տղաներու, որոնք Տեղական կառուցութեան կարաւանը կը կազմէին: Կիներէն շատերը անօթութենէ ու յոգնութենէ կ'իյնային ու ճամբուն եզրը թողուած կը մնանէին: Կը տեսնուէին նաև ճամբուն վրայ միմիայն ձգուած մանուկներ: օտար կիներէն աւանդ որ այս անտէր մանուկներուն մօտ տեսնալ կամ օգնել կը փորձէին՝ ամառի կերպով կ'արգելուէին իրենց ընկերացող օտարականներուն կողմէն:

Ուրֆայի կոտորածը սկսաւ օգոստոս 13ին, 150 Հայեր սպանուեցան և մէկ քանի օտարականներ վերադարձուցան: Երկու օր վերջը միայն աքսորականներուն թիւը տուեցաւ վաճէն՝ որ իրենց աքսորականներն էր՝ քաղաք ինչիւր, որ համաժողովին հանդարտ էր այլեւս, Բայց դարձեալ օրական քանի մը Հայեր կը սպանուէին, «ու կը տեսնէինք աքսորականները որոնք տալին անդին նստուած դիմակներուն վրայ կ'իյնային»:

Իսթանբուլէն մէջ բաւական դեղեր, ինչ վերջ Սեպտ. 13ին ամերիկեան «Չեմպեր» մարտանաւը դրուեցան, ու այսպէսով վերջ գտաւ այս թշուառ կիներուն փոքր-Ասիոյ արաւաքից ճամբաներուն վրայ երթուղաքի երկամսեայ ողբալու: Անոնք որչափ որ փառք կուտան հիմա գերութեան տաժաններուն աղաւթներուն համար, սակայն հոն են երկանիկ ըլլալէ, քանի որ իրենց այդքան տալիս Ուրֆա կը դառնան, ու իրենց մեծաղբոյն փափաքն այն է որ անոնք գոնէ փոխադրուին քիչ մ'աւելի քաղաքակրթեալ տեղ մը, եթէ անոնց արտասահման հանուելը կարելի չէ դնա: Նամակագիրը ուրիշ տեղերու հայկական կոտորածներու և տալաքուներու վրայ կուտայ կարգ մը մանրամասնութիւններ որոնք իրենց ընդհանուր գիծերուն մէջ

ճանօթ են մեր ընթերցողներուն: Ուշագրաւ է որ, Տեղական կառուցութեան թուրքերը ի սկզբան հակառակած են իրենց Հայ հայրենակիցներուն վրայ դրածադրուած այս հալածանքներուն, սակայն ի վերջոյ լուծ են և կոտորածը սովորական կերպով տեղի ունեցած է:

Վր փափաքով, կ'ըսէ նամակագիրը, որ Անգլիոյ Ժողովուրդը իրադեպ ըլլալ Թուրքիոյ ներքը տիրող անուշիկ կացութեան, որպէսզի միջոց մը ձեռք առնուի իրկելու համար ո՛չ միայն մեր մարդիկը այլեւ տարաբարդ Հայերը, և ամէն անոնք որ լուստեղեկ են իրերու կացութեան, անկեղծօրէն արձագանք կուտան իր փափաքներուն:

Արդարեւ, երկու խնդիրները սերտօրէն կապուած են իրարու հետ: Հակահայ շարժումը, եթէ այսպէս անարգել շարունակուի, դիւրաւ և շուտով կ'ընայ վերածուի ընդհանրապէս հակաքրիստոնէական շարժումի մը, ու այդ պարագային՝ Փոքր-Ասիոյ և Սուրբ մէջ արդիւնաբերութեան Անգլիացիներուն և դաշնակիցներուն, ինչպէս նաև չեզոք պետութեանց հպատակներուն կեանքը հաւանաբար պիտի վտանգուին:

Կ'ըսուի թէ գերմանական և աւստրիական դեսպանները ըսողքած են Դրան և խոստում տուած են որ կոտորածները անմիջապէս պիտի դադարեն: Բայց ներկայ հանգամանքներու մէջ և անցեալին փորձառութեան հանդեպ՝ այս խոստումները անարժէք կը մնան և մարդ չըզարբիր խորապէս մտաւնդուելէ, ենթադրելով իսկ որ վերջինիս բողոքարկութիւնները լրջօրէն տեղի ունեցած ըլլան: Կացութեանը կը պահանջէ խիստ զօրաւոր միջնորդութիւն մը միացնել: քիչ քիչ չեզոք պետութեանց կողմէ թէ՛ Կ. Պոլսոյ մէջ և թէ՛ Պերլին ու Վիէնա, Բայց և այնպէս, ցորչալի Թալեմի պէյ շարունակէ մնալ իր պաշտօնին վրայ իրեն կոչնաւորը այս արեւելի խրախուսանքներ, դժուար է տեսնել թէ չեզոք պետութեանց կողմէ ինչ գործացելիք գործնական երաշխեք պիտի կրնան ձեռք բերել, իրենա արդիւնք իրենց պահանջութեանը»:

ԲԱՆԱԳԱՎԱՆ ԳՐՈՒԻԿ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ

ՉԷԶՈՒԹԻՒՆ ԾՈՒՐԸ

Միջազգային երկիրներու թերթերը առաւել կամ նուազ զանաւորութեամբ կը դառնան ու կը դառնալուեն յունական յաւերժացող չեզոքութեանը, անոր պատասխանատու հեղինակները պէտքը կ'զգան զայն բացատրելու և արդարացընելու:

Կունարիսի օւկանը կողով «Խմայրոս» թերթը վերջերս հրատարակեց երկար յօդուած մը այս խնդրոյն վրայ, որ աւելի պաշտպանողական մըն է ի նպատակը ինչնական չեզոքութեան, ինչ որ բնական է, որուամ ըլլալով նախկին հասարակապետին քաղաքական գործունէութիւնը Վիեննայի տալիս անկուսական ի վեր:

Յօդուածը, սակայն, հակառակ իր ձգձգութեանը բնոյթին, վերին աստիճանի չափանութիւն մը կ'ընծայէ, ըլլալով մէկ օմիկիոմը պատերազմին սկիզբէն ի վեր Յունաստանի դիմադրական աշխարհութիւնը ձեռք բերելու: նպատակաւ Վիեննայի տալիս և Կունարիսի Դաշնակիցներուն և Դաշնակիցներուն միջև կատարուած գիւսանալիական երկար ու անյաշնոյթ բանակցութիւններուն:

Անաւատիկ զնայորոշի յայտնութիւնները

Յիւրանական Դարկերը, յունարի մէջ, յանձնարարք է զինուորական ուժերու առաջնութիւնը մը Պալատներուն մէջ, որ պատմական ուժեղացում մը է: Եւ զի Եւրոպայի (որուն ոչ մէկ մասնաւոր կողմերը յայտնութիւնները մէջ) այլ Սերպիոյ մէջէն՝ յարձակում զորքերը Աւստրիոյ վրայ: Զինուորական պատմականութիւնը արշաւանքը յետաձգուեցաւ: Յետոյ տեղի ունեցան խիստ կարեւոր բանակցութիւններ ընդմէջ Եւրոպայի եւ Եւրոպայի Համաձայնութեան փոխարկի մէջ: Պ. Վէրմիլիսի առաջարկութեամբ Այտընի վերադարձի մէջ հողային մեծ փոխարկութիւններ, ի վարձատրութիւն Եւրոպայի զինուորականութեան թուրքերուն դէմ: Պ. Վէրմիլիս պահ մը վարձարեցաւ, Պալատական կողմէն վախճան, և կարեւոր զինավորակում համար դարձ, որուն ընթացքը, առժամայէս, միակ զորքայինի մը (մերձաւորապէս 15,000 հոգի) և յունական նաւատորմին օժանդակութիւնը: Դիմիտրիս Բալանիսի թաղանթը, որ հակառակ չէր ծրագրին, այն կարծիքէն էր ստակային թէ նախընտրելի էր սպարապական զինք մը բռնել սակաւին: Վէրմիլիս, անհամբեր, հրաժարական տուաւ:

Պ. Կուլարիս, իշխանութեան գլուխ անցնելուն պէս, զինուորական կողմերը Դաշնակից տէրութեանց մօտ՝ առաջնութիւնը, համար դառնալ Եւրոպայի բարեկամական զգացումներուն մասին Դաշնակից Դաշինքները վերադարձեցին իրենց առաջնութիւնը, այս անգամ զերբաւոր, որուն Կուլարիսի նախարարութիւնը պատասխանեց պահանջելով Եւրոպայի հողային երաշխաւորումը: Այս երաշխաւորութիւնը պիտի տեսէր մինչեւ հինգ տարի՝ խաղաղութեան կնքուելէ յետոյ: Միեւնոյն ատեն Պ. Կուլարիս կ'ըզէր որ Եւրոպայի տրուելիք հողային փոխարկութիւնները վերջնականապէս որոշուէին: Այն պարագային որ իր ընդ որ պահանջները ընդունուէին, Եւրոպայի պատրաստ կը յայտարարէր ինքզինքը իր զինուորական ուժերը ամբողջովին տրամադրելու Դաշնակիցներուն՝ Թուրքիոյ վրայ յարձակուելու համար:

Հէլէն Սպարապոյսը այն կարծիքը կը պարտադրէր թէ Պոլսոյ վրայ արշաւանքը, յանդուրժեամբ պատկուելու համար, Տեաւադան ճամբով պէտք էր կատարուէր, և թէ այս պատերազմին պէտք էր ձեռնարկել այն Պալատները օգնութիւնները կամ կայ զինուորի գէտ պատերազմ հրատարակելէ յետոյ: Ամէն պարագայի մէջ՝ պէտք էր թշնամութիւնները սկսել ցորայի Պալատները զինքը անորոշ մնալ, անհանկարծ չենթարկուելու համար այս կողմէն:

Դաշնակիցները, առանց որոշ պատահան մը տալու յունական առաջարկներուն, չէ ծածկեցին Կուլարիսի Դաշնակից այն իրողութիւնը՝ թէ Պալատը կատարականութեան հետ բանակցութիւն մէջ էին զայն ալ չանելու համար իրենց դատին, և թէ հետեւաւոր՝ Եւրոպայի տրուելիք երաշխաւորութիւն մը իր հողային ամբողջութեանը մասին՝ պիտի կրնար խափանել բանակցութեանց բարեւոյցը ընթացքը (Պալատները պահանջելով, ինչպէս յայտնի է, Գալլիան, Սերպիոյ ու Տրակիան): Եւրոպայի կատարականութիւնը, ասոր ի պատասխան, ըսաւ որ Պալատները բարձր զանապետութիւն կնքած էր Դիւրմանիոյ և Թուրքիոյ հետ: Դաշնակից Տէրութիւններէն ոմանք չուղեցին հաւատարմ. Եւրոպայի առաջարկները այն ատեն՝ Պալատները վերջնական մը տալով, պահանջելով որ իր զինքը որոշէ, թէ կամ զէմ, որոշեալ պայմանաւոր մը մէջ:

Դաշնակիցները յարմար չի դատուեցին այսպէս շարժել ու շարունակելին բանակցութիւնները մինչեւ Պալատը զօրաշարժին նախընտրեց օրը... Մնաւորը յայտնի է:

Եւրոպայի չեղարկութեան պատճառներուն այս բացատրողականը մէկէ աւելի խորհրդածութիւններ կը թելադրէ: Մտածելու համար նախ թէ Եւրոպայի աւելի ճիշդ ու յստակ տեսք են երկու բանք մէջ քան Դաշնակիցները, Թուրքիոյ դէմ յարձակման ձեռնի ընտրութիւնը և Պալատները յետին զիտուներուն նախապատրաստ խնդրանքները մէջ:

Տարաբայ չիկայ թէ կացութիւնը

Եւրոպայի տարբեր կ'ըլլար այսօր Պալատներուն մէջ: Եւրոպայի ընդունումը ըլլար յոյս պատերազմական ու զինավորական ծրագրերը ընդգծելով Թուրքիոյ և ընդգծելով Պալատները: Եւրոպայի համաձայնութեամբ՝ այս վերջինը պիտի տեսնուէր տեղի տալու, Դիւրմանիոյ տարաբայները շատ հեռու ըլլալով, զբաղած իտալական հետ Գալարիսի լերանց վրայ: Իսկ յունական կողմէն Պալատները եթէ իրագործուէր, այսինքն եթէ Պալատները զէմ զէմ Դաշնակիցներուն, կարողութիւնը լաւագոյն պիտի ըլլար քան այսօր, որ մէկ կողմէն Դաշնակիցները զբաղուած են յունական օժանդակութեան, և միւս կողմէն Պալատները զօրացած են կեդրոնական կայսրութեան լեզուններով:

(Շարունակելի) ԴԷՏ

ԱՂԵՏԻ ԵՒ ՏԱՌԱՊԱՆԻ

Ա Շ Ի Ա Ր Հ Ի Յ

(Այց իրաւաւոր փախստականներին)

VIII
Ինչպէս էք դատում, ընթերցող, երբ շարաքներով և ամբներով բացօթեայ սպորտ փախստականներին պահում են հայրենիքից բարձր նոյն կեդրոնացողութիւնի մէջ, առանց սպառնալիքի մատակարարելու վախով խեղճ ու կրակ զարնելը նոր միայն (օգոստոսի վերջից) սկսել է զորքի, որ հայրենի կարողութեայ լաւորին բուսարարութիւն տալ կանոնաւոր իրարմ: Իսկ շարաքները զեւ թուրքով թափթիված տեսանք մատենաւորարանի սենեակներից մէկում, որոնցից միայն երկուների համար էին փութանորդ կարելու:

Իսկ ի՞նչ կ'ստէք, երբ անտառի մէջ կատուցանում են ամառօրեայ, տեղաւորում են փախստականներից հազարաւոր ընտանիքները անտառի զանազան մասերում, իսկ նրա միւս ծայրում օրերով թափթիված միւս են զիսկների կոյտերը, որոնց կողքին փորված հորերից ամէն մէկի մէջ տեղաւորում են յիսուսից աւելի զիսկներ, ինչքանից զատկեց, թէ ի՞նչ դարչնատուութիւն կ'ուսանայ, զբանից ամբողջ անտառում:

Վերջապէս ի՞նչ կ'ստէք, երբ բնական ջնիւթով փախստական յայտնաբերած հում ջրերից՝ ծարաւից պաղպղկված հոսի նման շարունակում են լիւսնաւորութիւն խմել փախստականները, որովհետեւ չեն կարողանում հասնել նրանց համար եփած ջուր պահանջվող չափերով:

Նման թերութիւններ շատ շատ են, և մենք հետեւին կը գնայինք, եթէ թէքինք ըստ մարմնամասերէն: Հոյսի և առ հասարակ սնունդի մատակարարութիւնը անկալական է, բնականօրէն օդը անթիւնը անբարձր, սանիտարական անպատրաստութիւնը քղ: Մահացութեան զգալի մէջ նուազ մասնակցութիւն չեն ունեցել, մահաւանդ սկզբում, սովից առաջացած մահերը: Զէ՛ որ փախստականներին մէկ կամ կան իւրօրեակի ճարտարներ, որոնք զիտեն և կարողանում են մի քանի անգամ և մի քանի տեղերից ստանալ միջնորդ շատ խեղճներ, մահաւանդ տղամարդուց զուրկ ընտանիքներ, յաճախ անմասն են մնում:

Բնականօրէն օգնութիւնն անբաւարար է՝ ամենից առաջ հէնց իրի կազմի եւ գործի քղ, ամսականապէս կազմակերպութեան շնորհիւ թուական յարաբերութիւնները ապացուցում են այդ բանը: Երեւանի մէջ, որ իշխանի 3000 հիւանդ փախստականներից միայն 500—560 հիւանդներ են ենթակայ բնական կանոնաւոր խնամքի հիւանդանոցներում: Ինչպէս է անօրինակ մնացածների վերահսկումը՝ 600—700 հիւանդների նախում են կապանները՝ 100—150 հոգու իրանց խմբով տեղաւորում, Մանկայի կոմիտէի ամբարաններին ընդունում է 150 հիւանդներ օրական, իրարում ևս մի ամբարանօրէն ընդունում է նոյնքան, իսկ ամբարանը այնքանում են բնակիչները 50 հիւանդի: Դրանք կազմում են ընդամենը 1550—1760 հիւանդներ, այս կամ այն եղանակով են:

Թափաք բնական խնամքի, իսկ ի՞նչ են անում մնացած մօտ 1500 թշուառ հիւանդները, Աստուծոմ գիտէ: Նրանք բաղդի բնականօրէն են թողնված: Դու մի կողմին ենք թողնում այն հանգամանքը, թէ ի՞նչ բնականօրէն օգնութիւն մատակարար է խօսք լինել այն հիւանդներին համար, որոնք զուրկ են դոնտում հիւանդանոցներից և կենցաղավարում են այն անտառային, դարչնաւոր միջոցներով, որ խմբով են այսպէս անտառում վաճառող: Փախստականները Աւելացրէք զրա վրայ այն կատարելապէս փութութիւնը, որ նկատում է զինքներից զէմ ի զուրկ խմբով՝ բացօթեայ սպորտ հիւանդ փախստականները: Հիւանդանոցները գոյութիւն չունին Տրակիայում, վայ են կանչում, օգնութիւն են աղերսում խեղճներ, ոչ ոք չկայ, ոչ զինքները գոյը, ոչ ֆելդշեր և ոչ բժշկի: Եւ զինաւորը զեւ առաւօտանից այլատանքի է ձեռնարկում, հաւաքում է զինքովայ ընթացքում մնացածների դիակները:

Սանիտարական թոյլ հսկողութիւնը երեւում է ամենից առաջ այն բանով, որ ոչ մի միջոց չի ձեռնարկված փախստականների շուրջը կոտակիվող աղտոտութիւնների դէմ: Եւրոպայի վախճան մարանի բաղդի անցնելուց ստիպուած էք ձեր թիքը սեղմելու, իսկ այդ զբաղող ընտանիքները զինքը ցերեկ մնում են այդ դարչնատուութեան մէջ: Անշուշտ իրանք փախստականները եւս անոյթի են այդ բանում: Մարդիկ աղտոտում են իրանց սննդիկները շրջապատը, երկուքայլ հեռաւորութեան վրայ, և զարմանում, անգամ այրանում էք, երբ տեսնում էք, որ միայն երկուները կամ հիւանդները չեն այդպէս վարվում, այլ նոյն իսկ առողջ հասակաւորները: Որ փախստականները առ հասարակ մաքրուէր չեն, դա նկատված ընդհանուր երեւոյթ է և զրա մասին լաւ է որ այստեղ չը խօսեմք:

Այս բոլոր հանգամանքները բացերն են սխալները՝ թելուց յետոյ, կարծում եմ տարակոյս չը պիտի մնայ ընթերցողի մէջ, թէ ինչու մահացութեան զգալիքը օրէ ցօր սարսափելի չափերի է հասնում էլ՝ ինչպէս փախստականների մէջ: Բացօթեայ կենցաղ, վարակված օդը, կիւտոս, անխմած մարմիններ, բուսական անբարձր, զարմանք օրգանիս, վերջապէս անբարձր ու անկանոն — զոր հայրենի կապան — սնունդ, առ ծնող մայրերն ամեն կարգի հիւանդութիւնների և տեղաւորութիւնների, առ խիստին զերեւմանաւորները հազարաւոր ընտանիքներին, տանակի հազարաւոր առողջ կանգներին: Միայն այս կամ այն հիւանդութեամբ վարակված և արդէն մահվան ճամբան բռնած փախստականները չեն, որոնց տեսքը արարել է աղբում ձեղ վրա, և հողից զինքը դարձնում զանաւոր զանաւոր յուզում ձեր ներքը: Եւրոպայի խմբով առողջներից զալկաւոր զէմների վրա եւս կարծում էք շարաքայիկ նշաններ, կարծեք մարդիկ մեռնում են՝ աստիճանաւոր մահաւանդով: Կնքվում, մայրվում են, կմախքանում վերջին ծայր և ապա հետզհետեւ հանգում ճրագի աղտոտ լոյսի նման: Եւրոպայի մահացող ու մեռնող տեսարանների և անհաղթում կուտակվող զիսկների մշտական անկասկածներն են առողջ մնացածների՝ մեծ ու փոքր, կին ու տղամարդ կարող էք երեւակայել այդպիսի մի դարձուրդի կոյտը: Զէ՛ որ տարապաղով արդեօք առողջ մնացածը, որ միայն ուղայնանում մնալով ինքը եւս վաղը միւս օրը պիտի անխուսափելիութեան հետեւի իր զմարդը հայրենաւոր Այդ հողեկան սարսափը էլ աւելի է տրամադրում նրան մահվան թելին: Կանոնաւորում եւ նման աղբուրները նոյնքան հոստաւորում են, որքան համաճարակ են մահաթիք բացելները:

Բայց այդ բոլորի հանգէպ շարունակում են տակաւին էլ՝ ինչպէս զործող մարմիններն իրանց աններելի անփութութիւնը ամենապիտան հարցի նկատմամբ: Կաշիկանդի փախստականներին վախճան՝ բացօթեայ կենցաղով, ջրից հաշկանում, ունի՝ արդեօք էլ՝ ծիծաղեալ պայմանագիր բնութեան հետ, որ ասանքներուն չի տեղաւոր Արարտեան զանաւորում միջոց: Եւ ի՞նչ ամառային, երբ ընթացքը կը բարեկամէ մահացող, ընթացող ժողովուրդին իրզել կացութեան անօրինակ պայմաններից: Արդէն սեպ:

տուրքեր՝ ամին է, անհրեւային եղանակները մօտ են մեր շեմքին, իսկ էլ՝ ինչպէս զինքը զեւ նոր են նախարդել բարակներ կատուցանելու: Իսկ սոսկ նախարդից մինչեւ զորքի կենդանի իրականացումը, զփախստարար, իրար տարածութիւն կայ՝ ըսա հայկական հաստատութիւններին աւանդական դաւադրողութեան: Եւ թէ մինչեւ այժմ փախստականները զոնէ պատասխարում լինէին վրաններին տակ, այդքան հարկադրական չէր լինի բարակների հարցը: Բայց իր ժամանակին չեն կատուցել վրանները, այժմ էլ դաւադրում է զարմանքի կառույցում զորքը: Ինչու՞ զարմանալ այնուհետեւ, որ մահվան զգալիքը անուշիկ չափերի են հասնում, որ Արարտեան աղաւ դաշտը զարմել է մի իւրօրեակ աղաւթաւ՝ իր զիսկներով և մասապիտը գերեզմանացներով:

Բայց ո՞վ է իսկական պատասխանատու այս յանցարար անփութութեան հանգէպ: (Մտալ)

Բ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ԿԻԼԻԿԵՑԻՆԵՐԸ

ԲՈՐ-ՍԱՅԻՏԻ ՄԷՉ

(Սեփական քղապաշտութիւն)

15 Նոյ. Երկուսարքի

Կրկնակ Գաղ. Ժողովներու պատուիրակները, համաձայնութեամբ Գաղիէի կարմիր-խաչի լիազօր պատուիրակ Պ. Ֆիլէնիցեանի, հետեւեալ կարգադրութիւնները ըրին. Գաղիէ 5 ճիւղերու կը բաժնուի: Ա. Հիւանդանոց, Բ. Տկարաւորութիւն, Գ. Հանգիւրդարան Դ. Դպրոց, Ե. Արհեստանոց: Առաջին 3 ճիւղերու հսկողութիւնը յանձնուեցաւ Կարմիր-խաչին, զարգը՝ Հ. Բ. Բ. Միւս թեման կը մնայ, իսկ արհեստանոցները ուղղակի Առաջնորդարաններու միջոցաւ պիտի մատակարարուին: Գաղիէի միջնորդութեանը, ուր պիտի մտնէ առանց բացառութեան զաղթականներու յատուկ ու է իր Միջնորդին հսկողութիւնը: Նմանապէս Կարմիր-խաչին ձգուած է:

— Տեղ. Մասնախումբին լուծուած օրն իսկ, Օր. Ատենապետներին հասցէին Սուրբ Զայ Տիկնանց կարմիր-խաչին եկած 100 եղ. ոսկինց չէք մը, ինչպատ զաղթականներու պէտքերուն, յանձնուեցաւ Աղբ. Իշխանութեան պատուիրակներուն:

— Ամենակարեւոր այցելութեան մը տարիքին կ'ըլլայ այսօր Հայկական քննը: Յիւրանական Գ. Բ. Բ. Նաւատորմի նորքները հրամանատարը, ընկերակցութեան իր թարգման Գրանտայն սպայ Պ. Արտուալը իրաւունքի և ուրիշ սպայի մը, քննարկեց այսօր, ու մեծ հետաքրքրութեամբ պատեցաւ ամէն կողմ, առաջնորդութեամբ Տիկնանց Եւրոպայի, Տէմիքեանի, Առաջին Ներկայացուցչին ու Տէմ. Զիւրիքեանի: Մասնաւորապէս աչքէ անցուցաւ իրանոցները, զոնց կեդրոնը, զորքանութեան ներքերը ու համապատասխանութիւնը քանակը քանակը անկշնչելու անհրաժեշտութեան, անպատեւ կերպով բարեկամում մը յուսադրեց: Հրամանատարը խիստ դժմաւ զարմարանալ, զիտեց մարմնամարդի զարդ ու քաջակրակին խօսքը ըրաւ: Այլընտրանք թ. 13 դասարանին վարժարան, ինչն ալ իր աշակերտներին ինքն ոչ աւելի տարբեր, ձեռնարկութեան մէկ քանի նոյնքներ ի ձեռքն օտակցու հրամանատարին, որ չնորակաւորութեամբ ընդունել, և երկու քաղ. ոսկի յանձնեց Տիկ. Նետուրեանի այդ դասարանին համար: Միջնորդին պահանջողութեանը ծախքով պէտք եղած պատիւները ընծայեցին: Պ. Հրամանատարը վերջին ծայր զգաւում ըլլալով յայտնեց, Եւրոպայի Ներկայացուցչին, իր քննարկը, պատիւները զեղեցիկ սեղի մը նուիրեց հրամանատարին:

— Նախորդող դրած էի զաղթականներու անունով Տիկ. Երկուսի քաջութեան հետաքրքին մասին, որուն ստացի պատասխանում է այդ պատուական անդրաւորին: Հանցեցի իմ արագին շնորհակալութեամբ:

Իրենց յայտնի պետեան, իրենց սղիկ զգացումներն համար: Թո՛ղ վստահ լլլան որ չափի մոռնալ զիսկն եւ իրենց ժողովուրդը, ու պիտի ընեմ իմ կարողութեան սանձանք մեջ կարելի՞նք օգնելու համար իրենց խեղճ կիներուն համար որոնք արմատախիլ բաժնուած են բոլոր այն բաներէն որոնք պէման բանկապին էին իրենց համար:

— Կերակի քննարկեց նաև Գաղիէի կիները Միլիթ թղթակիցը Պ. Ուրարտի:

Շարաք օրուան Յուսարքի մէջ Բոր-Սայիսին նման մը, «Արթին Գաղիէ» ստորագրութեամբ, կը խօսէր Սուրբաբիցի պարկեշտ օրիորդի մը պարկեշտ խաղաչին մը կողմէ մէկ զինք Բոր-Սայիս տարուելուն վրայ, որուն համար Առաջնորդարանի ներկայացուցչի Պ. Թոգալը պատասխանատու նկատելով կը յայտնէր թէ Տեղ. Մասնախումբի անդամներն երեքը այդ պատճառաւ իրենց հրաժարականները զրկած են Ս. Առաջնորդին:

Այս մասին հիմարտութիւնը իմանալու համար երեկ զինքները Ս. Առաջնորդ չօր, որ յայտնեց թէ Գաղ. Ժողովայն անգամ Արամ պէյ Սրախկան քիչ առաջ Բոր-Սայիսին դառնալով իրեն պատմած է թէ Պ. Թոգալը ու է պատասխանատուութիւն չունի այդ անկարգութեան մէջ, ինչպէս որ Տեղ. Մասնախումբի հրաժարականն ալ ու է կապ չունի այդ խնդրին հետ...:

Աւելցնեմք մեր կողմէ՝ թէ Պ. Թոգալը քննարկեց մէջ ամենակողմանի ու եւրոպայի գործող մը եղած է, որուն պատճառաւորութիւնը մինչեւ հիմա ու է զիտուութեան տեղի տուած չէ: «Արթին Գաղիէ»-ը զիտակաւոր մըն է անշուշտ, զուցէ նախանձաւ աշխատակից մը Պ. Թոգալին, որ իր դարբնած սուտը «Յուսարքի»-ն քշելու գիւրդութիւնն ունեցիր է...:

ՊԱՐԱՍԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

(Ելի քը Բաղիէն)

Պարակասն թերթերը կը ծանուցանեն թէ նախկին նախարարապետ Սիւրանտար Աղա՝ պատերազմական նախարար անուանուած է:

Սիւրանտար Աղա՝ (տիտղոս մը որ «Զերբայիս պիտ» կը նշանակէ) Հիւսիսային Գաղիէ տարածքին ամենէն աղքատիկ և նարուստ անհաւարութիւններէն մէկն է: Ինչն է որ պարսիկ և ճայ կամաւորներուն զուրկ անցած, որոնց միացած էին Պալիթարցիները, 1909 Յուլիսին տապալեց նախորդ միապետական կառավարութիւնը և Մօսմէմէ Ալի Շահին: Ինչոյն և Թէմիքեանի մէջ իր ունեցած մեծ շահերուն պատճառաւ, Սիւրանտարը շարունակ յարաբերութեան մէջ գտնուած է:

ԵՐԿՐԱՍԿԱՆ ԳՐԵՏԻ ՖՈՆԴՈՒ

15 Նոյեմ. 1915 թ. վերականգնութիւնը

1886ի պարտաւորութիւն

Ա. ՊԱՐԳԵՒԻ, ՅԻ. 50,000 ԹԻԼ 131,466
Հետեւեալ 25 ԹԻԼԵՐԸ կը շահին
1000ական Գր.

33184 164380 207312 261834 312371
58593 165435 208614 269825 347961
67092 181239 208973 276795 356374
99235 198756 213462 281629 358969
160441 200936 216445 285852 395941

1903ի պարտաւորութիւն

Ա. ՊԱՐԳԵՒԻ, ՅԻ. 50,000 ԹԻԼ 516,803

Հետեւեալ 25 ԹԻԼԵՐԸ կը շահին
1000ական Գր.

425845 522554 600932 695271 752860
440584 527839 640673 733275 766017
440744 559007 640744 734824 767946

ուսու իշխանութեանց հետ, որոնց վստահութիւնը դրական ըլլալ կը կարծուի իր վերադարձը պատերազմական նախաժամանակները կը խափարէր թէ իր մասնակցութիւնները չեն յաջողած... Գլխի հանել թէ՛րանի կառավարութիւնը:

Ժընէվ, 4 նոյեմ.

Պէրլինին կը հետադրեն թէ պարսկական զեւպար, Օւսմանեան խան, պիտի մեկնի դերման մայրաքաղաքէն՝ հաւանաբար ուրիշ գիւտարարական պաշտոն մը վարելու համար իր յաջորդը՝ Հիւսէյին Կուլի խան, նախկին նախարար արտաքին գործոց, արդէն Պէրլին հասած է:

Այս լուրին տակը էֆօ քը Բարի կ'աւելցնէ իր կողմէն իբր ծանօթութիւն. «Օսմանեան խան Հայ մըն է. անձնական բարեկամ Պարսկաստանի նախորդ խան՝ մակալ՝ Նասր-օլ-Մալէի»:

(Յովհաննէս խան Մասնէնեանի Պէրլին պարսկ. զեւպարութեան պաշտօնէն ետ կանչուած ըլլալը մենք ծանուցած ենք «Արեւ» յուլիս 5 թիւով, առեւելով «Մշակ»էն. հաւանօրէն իր յաջորդին նոր Պէրլին ժամանումին պարագան է որ հայադղի զեւպարին յետ կոչման վրայ խօսիլ կուտայ կրկին Աւելցնենք թէ Մասնէնեան խան Շէքըրբէի լաւագոյն հայ թարգմանիչն է. Մ. Խ.)

Լողներուն» Եւ ալ տոմարի մը առած ըլլալով՝ ներկայ էի այդ երեկոյթին և հոն դաշնակցականէ մը լսեցի թէ հասցիքը 140 սակի եղած է: Պիտի ուղիքի գիտնայ թէ սոյն հասցիքին կէսը տարեկան յատկացուցած է զազթականներուն, և եթէ այդ՝ ինչո՞ւ «Արեւ» միջոցաւ ալ չձանադուցուցաւ»:

Մ. Խ. Մեծ ուրիշ տղալ միջոցաւ հիւսիս շրջանի չկարգադրման այդ երեկոյթի մասին: Այսուհանդերձ իր խորհրդի պէ քանակները վերջացած չլլալով պահապան միայն ուսացած է հաշիւը, եւ քի՛նքը անհետ մտնելով:

Գումարու պիտի տայ «ընթերցող»ին հետաքրքրուողը:

Յուսի կը լսենք թէ Վեր. Բ. ձեռնարկէ երկի իր քննարկներն մէջ բաւական ծանր արկած մը անցուցած է՝ ուրուն հետեւանքով կորած է իր ձախ թելը: Եւստափոյթ ապաքինում կը մաղթենք մեր մեծապարզ բարեկամին:

Հ. Բ. Բ. Միւրքեան Բոր-Սալիտի Սիւսեան վարժարանի Կրթական Յանձնախումբը կը ծանուցանէ թէ կարող մանկապարտիզականի մը պէտք կայ թեկնածուներէն կը խնդրուի գիմնական վարժարանի Կրթական Յանձնախումբին հետ խորհրդակցելու, 33, Եւրա Մատապէկ:

Իրանի մէջ Ուսման լիմէն մօտ Բիւր-տեքու. հետ կ'առնի ընտանեկան անոնց յաղթած են լիմէն հարաւակողմին և հարաւային ծայրերուն միջև:

Մօք.

Խոսքական անկարգ

Լոնտոն, 15. — «Պէրլինը Թախէպ-լաթ» կը խոստովանի թէ անկարգի է որ Աւստրիացի Կորիճեայի մէջ զիմառնէ և այդ քաղաքը երկար ատեն պահեն:

Մօք.

Լոնտոն, 13. — «Կաղէթ տը Ղալման» կը տիւ Նօր» կ'իմացնէ թէ Գերմանիա տրամադրի է հաշտութեան կնքման մասին բոլոր բանաւոր ստակարկները քննելու, բայց կ'ըսէ թէ Պ. Աստուրի ոչ մէկ կերպով յայտարար թէ իր կառավարութիւնը հաշտութեան կը փախաքի և անգլիական քաղաքականութեան սկզբունքը եղող պրոքի աղբիւրը պաշտպանութիւնը մէկդի չէ թողած:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԱՅՈՑ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԱՆՊԱՍՏ ՄԻԹԻՆԿ

ՄԱՆՁԻՍԹՈՐԻ ՄԵՋ

Հոկտ. 25ին Մանչեսթըրի Միսլըն Հօլ քրահին մէջ գումարուցեալ հայանպաստ միթինի մը որուն գլխաւոր ատենախօսներն էին դերման Պրայս և Ուէլտըն եպիսկոպոսը:

Դերման Պրայս ըսաւ. «Պէրլինը, Յրախայի, Բոյոնիոյ, Սերպիոյ և մեր երկրին տառապանքները որչափ որ մեծ եղած ըլլան, անոնցմէ ոչ մէկը կրնայ իր մեծութեամբն ու անաւորութեամբը քաղաքական զուէր տալ տառապանքներուն հետ որոնք մաս կազմեցին հայկական կոտորածներուն: Հայերը օսման հանդիպանքներուն ամենէն օրինաւոր տարրը կը կազմէին. անոնք մեղի չափ պարագայած և քաղաքակրթութեան կառուցութեանն ընտելացած էին: Թուրք կառավարութիւնը պատերազմին սկիզբէն իսկ միտքը դրած էր այս ամբողջ ժողովուրդը ոչնչացնելու: Այս դործին մէջ մոլեռանդութեամբ դեր չունէր ցաւ. իսկով ժողովուրդին կողմէն ո՛ր և է կրօնամոլ կիրքը բորբոքած սուղ չունցեալ: Ամբողջ գործը կառավարութեան թղիքեալ: Այն կարծիքը թէ Հայերն իրենց սուղի տուին կոտորածներուն իրենց արարքներով՝ բացարձակապէս անհիմն է: Ինչ որ պատահեցաւ՝ թրքական կայսրութեան իշխանութիւնը իրենց ձեռքն անցուցած անխել չարադրոնքներու խմբակին մէջ յարձակումն էր»:

Ուէլտըն եպիսկոպոսը ըսաւ. «Միակ ջրիտանայն պետութիւն մը կար որ կրնար՝ եթէ ուզէր՝ վերջ մը տալ այս կոտորածներուն: Այդ պետութիւնը Գերմանիան էր: Այդ երկրին վրայ ծանրաքաղաքական վատաբանք արարքներուն մէջէն՝ աստուածային դատաստանին աթոռին առեւ առնէին հաւատք այն է՝ որ գերման կայսրութիւնը կը քաշկարէր ու կարող կը կարողանէր թուրք կառավարութիւնը ջրիտանայ ժողովուրդ մը քնաջնջը ընելու: Ան ապա Գերմանիոյ դէմ իմ բերած ամբաստանութիւնս»:

Նիւ Եօքի «Միսթիքս» թերթը իր 18 Հոկտ. թիւին մէջ. Հայկական կոտորածներուն վրայ կարճ բայց աղղու յօդուած մը ունի որ կ'սկսի այսպէս.

«Կրօնական կոտորածներուն ամենէն մեծածաւալը և ամենէն վայրագը զոր աշխարհ տեսած ըլլայ զարեք ի վեր այսօր դործադրուելու վրայ է թուրքիոյ մէջը»:

Կաղութիւնը ամբողջ կերպով պարզելէ վերջ՝ խմբագիրը կը հարցնէ.

«Այս անուրի պարագային մէջ, ինչ կրնանք ընել մենք Ամերիկացիներս՝ որ մեր այնքան դրամը և այնքան անձնուէր կենանքները կոչած ենք թուրքիոյ վերածնութեանը համար»:

Այս իր պատասխանը.

«Մեր բանակը կամ՝ նաւատորմը չկրնար միջնել թուրքիա հասնելու միջքինէն աւելի զօրաւոր բանակներ այժմ գայն կը հարուածեն ու կը պաշտպանեն: Ապաքէն թուրքիոյ այլեւս ինքնիշխան չպատգամիր: Կ. Պոլսի պաշտպանող ռազմավարները կուտայ Գերմանիայէն իշխանական բանակը անողորմորդաբար Գերմանիա ապահովելու: Բ. Շարան մէջ Գերմանիոյ կամքն է ի ի թափալուէն կըրնանք ուրեմն ըսել թէ Գերմանիան պա-

տասխանատու է այս կոտորածներուն համար: Անշուշտ, անտարակիւ, թէեւ ոչ ուղղակի, Գերմանիա կրնար փախաքած չըլլալ զանոնք, բայց ինք պատեղազմով դրադած էր, ու իր պատերազմական նախարարութիւնը չմտածեց զանոնք արդիւնէլ:

«Մենք կ'ուշում կ'ընենք Գերմանիայի Գերմանիային, որպէսզի արդիւն թուրքիան իր կայսրութեան մէջէն ջրիտանութիւնը արմատապէս քնաջնջէ: Այս երկրին հանրային կարծիքը մէն մը օրինակն է ինչ կ'ընենք մեր այս դիմումին ձայնակցելու: Այսպիսի հանրային խելամուռներն ձայնը կրնայ չանսացուիլ Կ. Պոլսի մէջ, բայց պէտք է լուրի առ Պրիւսիոյ մէջ»:

«Ապա թուրքիոյ վերջին դատաստանը մօտաւորապէս պէտք է համարել: Այսպիսի միջնել թուրքիա հանդիպանք անհանդուրժելի թուրքիան: Անոր հեղեղազօրութիւնը պատուհասի համար երկրներն կ'աղաղակէ. «Ո՛վ Տէր, զու խողխողուած սուրբերուդ վրէժնադիր եղի»:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սեպտ. 19ին Աղեքսանդրիոյ մէջ տեղի ունեցած Թիմանիան Համադաւար ժողովը կազմած էր Վերադառնալու Կապաւորտայի Մարմինը, ընդ հովանաւորութեամբ Պոլսի փաշա Նուպարի. և մասնակցութեամբ թէ նոր և թէ Հիմնադրամի նախկին յանձնախումբի անհանդուրժելի որպէսզի աղբիւր հեղեղեալ ընդարձակուող կարօտութեանց առջև դարձի տայ Նիկիոսի մէջ ընդ. հանգանակութեան գործին:

Ըստ այսմ՝ կը լսենք թէ «Կապաւորտայի» Աղեքսանդրիոյ հաստատուող վերջապէս անցեալ շաբթու գործի սկսած է և Առաջնորդ Մ. Հայրը՝ ընկերակցութեամբ դանձապետ Տէր Գեորգ Սարգիսեանի և ուրիշ անդամներու՝ արդէն իսկ քանի մը օրէ ի վեր անձամբ կը շրջադայի Հայերու վաճառատները, ամենուրեք ջերմ ընդունելութեան մը հանդիպելով: Մինչև հիմա հաւաքուած փոքրիկ գումարները 350 սակի յանգած են. մեծերը թողուած են վերջին անշուշտ այն նկատմամբ որ համեմատ խանութքային մը տուած 5 կամ 10 իրան գերութիւն տայ մեծատունին՝ որոշելու համար ճիշտ համեմատութիւնը իր ընծաւելիք նպատին:

Թեմահայրն տասնապէս Գ. Եփրեմ Նիքիտեանէ ստացանք 60 Քրանքի այն գումարը, ի նպատակ Բոր-Սալիտի հայ դաշնակցականներուն, որ Բոր-Սալիտի էր «Արեւ» ի 80րդ թիւով, և իւր իրենց մէջ հանգանակած էին՝ աղքատիւական այնքան լուրջ զոհողութեամբ մը Քրանք. բանակին տեղւոյն 7 հայ կամուրջ զինուորները իրենց անկմէկ սու օրականներէն խնայած դրամով... Թէնտոսի թղթատունը Աղեքսանդրիոյ համար մանաքաղաք տուած չըլլալով՝ Պ. Նիքիտեան մեզ դրած է 60 Քր. Քրանք. թղթաւ դրամ, կը խնդրենք անուշտ Հայունեաց կարծիք-թղթի սոյն գումարը ստանալ «Արեւ»էն՝ փոխան ընկալազրի:

«Ընթերցող մը» կը գրէ մեզ. «Այս ու կէս ամիսը դրած է ինչ թերթին մէջ՝ թէ 2. Յ. Դաշնակցութեան Աղեքսանդրիոյ Ենթադաւանէիս նախ անհետութեամբ կազմակերպուած «Արեւ»էն չ'ըլլալով՝ ինչի ներկայացումն հասցիքին կէսը պիտի յատկացուի Բոր-Սալիտի գաւթականներուն և միւս կէսը՝ «Ներքի կըր-

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՆԵՐ

Սերպիական անկարգ

Բարիդ, 15. — Չեկոցին ցայտուն զեպքը այն է որ Յրախայի Բուպրօ-Վոյի հիւսիսակողմին մէջ յառաջացած են Պուլկարները բուռն կերպով յարձակած են ճակատին ամբողջութեանը վրայ Սերպիոյ ձախ եղբորը, բայց մեծ կորուստներով ետ մղուած են:

Սերպիկ, 15. — Սերպիական վաշտ մը երկու վաշտ պուլկարի յաղթելով՝ գրաւեց թէթովն (Դալմատիէն), թընդանօթ մը և մեծաքանակ ռազմական ձեռք անցնելով:

Աթէնք, 15. — Սերպիկէն ստացուած հեռագրերը կ'իմացնեն թէ Սերպիոյ հարաւային ճակատին վրայ յամառ ճակատամարտներ կը շարունակուին: Այս շրջանին Պուլկարները օգնադօր օտար շաքի, փորձած են Սերպիոյն նախապէս գրաւած թէթովն գիւղը և Պապու-նայի կիրճերը վերադարձուի: Պուլկարները յարձակում մը գործած են կիրճերը պաշարելու նպատակաւ:

Հէլ.

Լոնտոն, 15. — Յրախայի Պուլկարիոյ Բաթիլիոմ գիւղը գրաւեցին:

Լոնտոն, 15. — Կիմացի թէ Գերմանացիք հետո Նետոյ մեծ թնդանօթներ ուղարկած են Պուլկարներուն:

ԻՍԿԱԿԱ ՊԱՆԿԱՆԵՐՈՒ ՄԵՋ

Լոնտոն, 14. — Իսպանական «Բիթմօն-թէ» յանձնարը Սերպիկ հանելով հոն խաբարած է:

Բարիդ, 15. — «Մաթէն» Սերպիկէն կ'իմացնէ թէ իտալական «Բիթմօնթէ» յանձնարը Տէտէպալը ամբողջած է կարեւոր շէնքերը պարտաւորով Լոնդր: Ասիկա իտալիոյ Պալատեան պատերազմին մէջ առաջին մասնակցութիւնն է:

Բարիդ, 15. — «Թան» կ'իմացնէ թէ իտալիա Սերպիկէն մէջ զինուորական մարմին մը ուղարկելու վրայ է:

ԴԱՆԿԱՅԻՐ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Լոնտոն, 15. — Դաշնակցները Յոյն կառավարութեան մօտ կը պնդեն որ պէտքի Սերպիկի մէջ դաշնակցի գիւնուորներուն աւելի գերութիւններ ընձայէ և պէտք եղած երաշխաւորութիւնները տայ անոնց ապահովութեանը մասին: Սերպիկի դաշնակց գումարուցեալ այս պահանջը ընելու համար «Յիկար» այս մասին կ'ըսէ. «Մեր պարտականութիւնը մեզ կը հարկադրէ որպէսզի անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնենք՝ Դաշնակցին թաղաւորին Սերպիկի գիւնուորական աշխատութեանց արեւելք չ'անդիսանալու մասին ստանձնած յանձնարարութիւնները անբռնաբար ընելու համար»:

Բարիդ, 15. — Դաշնակցները Սերպիկի մէջ ազգու միջոցներ ձեռք առնի զինուորներու շարժումները թշնամիէն ծածկելու համար: Ոստիկանութիւնը քաղաքէն դուրս վտարեց զազթական պուլկարները: Կար ջօթիթանները որոնք վաճառականութեան գիմակին տակ լրացութիւն կ'ընէին Յունական լրագրիւրներուն արդիւնեցաւ Դաշնակցի զինուորներու շարժումները և Մակեդոնիոյ մէջ անոնց գործողութիւնները յիշատակելու:

Աթէնք, 15. — Յրախայի Պ. Տէրի Բոյէն հոս հասաւ: Ջերմագին ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ իրեն:

ՈՒՄԱՆՈՒՄ ՄԵՋ

Լոնտոն, 11. — Բարիդէն կ'իմացնեն թէ Ռուսիոյ Դաշնակցներու կողմէն միջամտութեան կուսակցները կ'ապրի

մէջ մեծ ցոյց մը կազմակերպած են: Ամբողջ աւստրիական հիւստոտարանին վրայ յարձակելով քանի նետած և պատուհաններուն ապակիները կորած է:

Լոնտոն, 13. — «Կաղէթ տը Յրաք-Ֆօրթ» կ'իմացնէ թէ ուսու կառավարութիւնը Պուրէշ պիտի ուղարկէ զինուորական պատգամաւորութիւն մը գործնական կ'ըսէ թէ Յրաք-Ֆօրթի մը նախադաշնակութեամբ:

Պուրէշ, 14. — Կիմացիներ թէ Պուրէշ գերմանական նորոնիկի վերապահ կոմս Մէթէրնիկ, Պուրէշէն անցնելու միջոցին թաղաւորին հետ տեսակցութիւն մը ունեցած է:

Լոնտոն, 15. — Ռուսէն կառավարութիւնը Ռուսիոյն և Պուլկարիոյ միջև կառավարող վաճառականութիւնը որոշեց բոլորովին դադարեցնել:

ԾՈՒՈՒՆ ՎՐԱՅ

Հոմ, 14. — Իտալ. «Պոսիա» նաւը ընկերակցաւ աւստր. դրօշ կրող ընդունեալէ մը ձամբարդները և նաւաղները 4 մակդիւնքով անխնայ աղատուցեալ:

Լոնտոն, 14. — Աւստրիական դրօշ պարտած ընդունեալ մը «Պոսիա» ընկերակցի կը հաստատուի թէ «Անճօն» թուրքիական ամբողջ ինքնակազմակերպութեան մէջ անխնայ 2 ամերիկացիներ կը գտնուէին, կորսուած են:

Բարիդ, 14. — Թիւրքիէն ստացուած հեռագրի մը համեմատ «Մաթիս» կ'իմացնէ թէ իտալական իշխանութիւնները հրամայած են զինուորին մը կառավարել որոշելու համար թէ «Անճօն» ընկերակց ընդունեալ գերման թէ ուղատրիական էր: Եթէ յետ զինուորեան հաստատուի թէ գերման ընդունեալ մըն էր՝ այն ատեն իտալիա Գերմանիոյ դէմ պատերազմ պիտի յայտարարէ:

Տարսանելի մէջ

Լոնտոն, 14. — Վերջին երկու օրուան թուրք զեկոյցները Սարոսի ծոցին մէջ բրիտանական աղաւաւերու կողմէն բուռն ամբողջութիւն մը կը անկարգան:

Ամբողջութեամբ, 15. — Թրքական զեկոյց մը կ'ըսէ. «Եւրոպ. մեր նաւատորմին պաշտպանութեան համար ձեռք առնուած միջոցներուն» անգլ. «E-20» ընդունեալն այս 5ին ընկերակցաւ Տարսանէլի մէջ»:

ՊԱՅՈՒՆ ՊՈՒՆՈՒ ՄԵՋ

Լոնտոն, 14. — Սերպիկի շրջանակները կը կարծեն թէ Դալմատի և Ալբանիոյ դաշնադաւանդ արհիւրքը մօտերս Պոլսի պիտի այցելեն, ուր մեծ պատարտութիւններ կը տեսնուին անոնց ընդունելութեանը համար:

Արեւելեան անկարգ

Բեթթիկատ, 15. — Ջօր. Ռուսքի «Կաղէթ տը լա Գուրո» թղթակցին հետ էնթերվիլի մը պահուն յայտարարեց. «Գերմանական ամբողջ գումարականներ և նոյն իսկ վաշտը հիմա վաթիկոտութեամբ կը յանձնուին, ինչ որ կէս կանխաձեռն մըն է: Անոնք գրկանքներն և ցուրտ, ու ծախի եղած են, և քան հաւանք մը ցոյց չ'են տար իրենց սկզբնական վաճառականութեան: Անոնք Իրակաւութիւններ են և ոչ թէ պատրանքներ»:

Լոնտոն, 13. — Բուս պաշտօն. զեկոյց մը կ'ըսէ թէ ուսու զինուորները

ՎԵՐՁԻՆ ԺԱՄ

Սերպիական անկարգ

Բարիդ, 16. — (Պաւսօն.) Արեւել. բանակ. — Պուլկարները ամառ 14ի օրուան ընթացին բուռն յարձակումներու վերական Սերպիոյ ձախ եղբորի մեր նախկին վրայ, սակայն անկ կողմէ ծանր կորուստեով ետ մղուցան: Վարսաի ձախ եղբորն բովանդակ նախկին վրայ նախադաշնակցի կը սիրէ: Սերպիկի մէջ Յրաք-Ֆօրթ, զինուորներու ցամաք հանուիլը կը օտարանակուի առանց միջադէպի:

Բարիդ, 15. — Այս 13ին Ռապրօլօյին դիպի «Գիւլիարի» օդ. միւս անգլ. հաս Բաւալանգուրքին: Սերպիոյ ձախ եղբորն վրայ բուռն գործողութիւն մը սկսաւ ուր Պուլկարները անցաղ կերպով կը օտարանակեն իրենց յարձակումները: Մեր զինուորները երբայով աւելի սեր կապ մը կը հաստատեն Բիթիլի օդանոցի մէջ գործող Սերպիոյ գործերուն հետ:

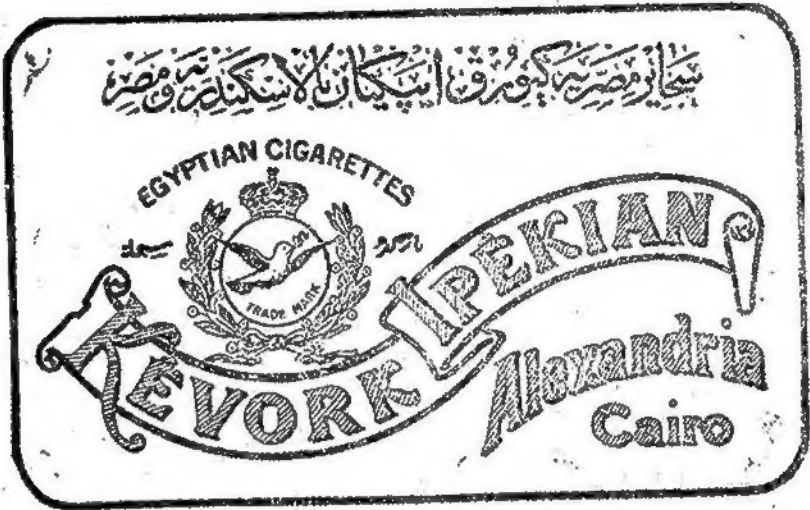
Սերպիկ, 15. — Կիրակի օրը սացուած հեռագրի մը անցանքն: Յրաք-Ֆօրթ կը օտարանակեն իրենց Բաթիլիկէի իշխող կառավար, գործարարական օդանոցի մէջ ամառ 11ին գրաւեցին: Պուլկարները օդանոցի ստանալով Թիթովն վերադառնելին:

Հոմ, 15. — Միթրօլիմային 13՝ քուակի հեռագիր մը կ'ըսէ թէ կաղաւթիկը կաշիթի թուրքիական Կաշիթի, գործարարական օդանոցի մէջ ամառ 11ին գրաւեցին: Պուլկարները օդանոցի ստանալով Թիթովն վերադառնելին:

Բարիդ, 15. — «Բիթմօնթէ» կողմէ Տէսկալանի արկածաւորներ ծաւ մը տեսեց: Իսպանական յանձնար երկարաւոր կայարանը կ'ըսէ թէ 30 վակոն Բանիք և երեքի մարտիկները Ռուսիան յաւասարեց: Թեմանի ընդունեալ մը երկու անգամ փ

ԳԻՈՐԳ ԻՓԷԿԵԱՆ

Միկարիկեր

Միկարիկեր

ԿԸ ՄԱՐԻՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ԱՆԻՐԷԱՍ ՄԿՐԵԱՆ

ՆԿԱՐԻՔ-ՆԵՐԿԱՐԻՔ

Քիւ. Մեյսոսթրիս, 1 (Յունաց Աղերոփ Եղեղանց վարժարանին նոսր)
18 ամսին ի վեր Աղերոսանդրիան հաստատուած են՝ Ներքին, Գարդա- Նկարի, Նշանատախտակի (Թաղայէլա), Իւզանկար պատկերներու և լուս- սանկարչական ֆոններու վերաբեր- եալ կատարած աշխատութիւննե- րովս դո՛ւ թողուցած են Եւրոպայի յաճախորդներու Գիները՝ միշտ Ա- րարներէն սուղ, իսկ Եւրոպայի տարեկանակիցներէն աժան են:

ՏՈՐՔ ՀԱՅԱՐԱՍ ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Վ. ԿԱՏԵԱՆ ԱՏԱՄԱՐՈՅԺ

ՄԱՐԻՈՒՆ, ՇԱՐԱ ՓԵՏԷ ԷՆ ՆԱԶԵՏԷ ՔԻՒ 10, ԳԱԶԻՐԷ
ՔԷՆԷՏԷ, ՔԻՒ 35-37

Հիւանդներ կ'ընդունի առա- ւանդան ժամը 8էն մինչև իրիկուան ժամը 7ը:

Ակումները կը մտնեն ու կը քա- ղեն առանց ցաւի: Ակումներու հա- մար ուսկիե, քառուղէ կամ Ամերիկ- եան վերջին գիւշ եղող ուրիշ տե- աակ նիւթերէ քորուն կը լինեն ա- ռանց զապանակի կամ քիմքի վրայ բան մը գնելու:

Բոլոր դո՛րծերը մաքուր եւ խզի մտք կը կատարուին:

Մարդ կեանքին մէջ անդամ մը ծախելով կ'ապասի ակումներու առանձնիկ ցուերէն եւ հանգիստ կ'ապրի:

Գիները խիստ չափաւոր են: Մա- նուար ակումի դեղեր ալ կը գը- ուին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍԷԼԵՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՐԻԵԱՆ-ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԳԱԶԻՐԷ

Օրերայի հրապարակ, Կալուած Զօհեպի
Քիլեծօն 23.56

Կ'ստանան զետեղումներ ելեքարա- կան լոյսի և օդային կազի: Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառու՝ աժէն առանց լոյս արտադրող առարկաներու: Խնամու աշխատութիւն, խիստ չափաւոր գին:

ԲԱՍՏԵՆ ՆԱԼԹԷՐ

(PASTILLES NALTHER)

ՀԱՐԱՄԱՆ ԴԵՂԱԶԱՏԻԿ

Հաջի չափ կարեւոր առկն անձի քամար Գնդութիւն ունիս թէ փորնարու- թիւն, ստամոքսի տկարութիւն թէ առ- մարտողութիւն, քերթ կը տառապիս թէ անքունութիւն, հարբուիս ունիս թէ յօգացաւ:

Գործածե՛ք եւ պիտի օգտուիս անպայման: Դարման է՝ 36 տեսակ հիւանդու- թիւններու, որոնք մանրամասնութեամբ են յայտագրին մէջ, որ կը գտնուի իւ- րաքանչիւր առարկի հետ:

Գիներն են ցաւ աժան Ե.Ղ. Տփիկը (որ կը պարուենակէ 67 հատ) 10 Տուփը (որ կը պարուենակէ 8 տփիկ) 20 Բժշկատարով առաքման համար պէտք է միասին դրիկը նաեւ երկուսը:

Ամերիկեան այս դեղահատիկը պատ- բառաւոր է յայտնի բոլորներու եւ ար- մատներու հիւթէն եւ օգտակարութիւնը հաստատուած է բժշկական կանոններէ: Անձնապէս փորձելէ եւ օգտուելէ վերջ միայն ստանանք է Եփրատի բնականութիւնը ներկայացուցչութիւնը՝ ՎԱՐԿԱՆԵԱՆ ԹՈՂԱՄԱՍ, որուն կարելի է գիմել, փոքր թէ մեծաքանակի համար, անձամբ կամ քարք փոստաւով հեռուեալ հասցէին:

82, Rue Guinet Charkas (Boulac)
c/o Ecole Arménienne
B. P. 1079 Le Caire (Egypte)

ՇՐԱՅՆԻ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Stein's Oriental Stores Limited

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ՝ ՆԻ ՓՈՐՐԻԿ ԱՂԱՅՆՑ
ՇՐԱՅՆԵԱՆԵՐ, ՊԼՈՒՆԵՐ
ՆԻ ԴԼԵԱՐԿՆԵՐ

Գլխարկներ, գլխամագներ, շապիկներ, հասեղեններ, ձեռնոցներ, կաշեայ առարկաներ, կօշիկներ, հերմակեղեններ, համարդու- քեանց պիտանքներ եւ ածելիներ առանց մքեմ:

Գիները յոյժ չափաւոր եւ անւերցելի:

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԾԽԱԽՈՏԻ
Եւ Եգիպտական սիկարեքներու

ԿԱՍՍԱՐԱԿԱՆ ԵՂԱՐԲ

ԶԱԿԱԶԻԿ-ԱՂԵՐՄԱՆԻՐԻԱ

Համրաւար են իւր Ապրիկիմա (Ասոյ) Միախոսներ եւ Սիկարեքներ

ՊԱՆԵ ՏՕՐՐԱՆ
Banque d'Orient

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամապուլ՝ ամբողջապէս վճարուած
Ֆր. 25,000,000

Կեդրոնաւոր ԱՐԵՒԵՐ

Մասնաճիւղեր՝ Աղերոսանդրիա, Գա- Կիլի, Սեւանի-Իզմիր, Գործակալութիւն Ներ՝ Միտիլէ, Մանասթեր, Սերէզ եւ Զակազիկ: Փոխ-Գործակալութիւններ՝ Կեր- կամա, Մաղնիսա եւ Սամա:

ՊԱՆԲ ԵՕՐԻԱՆ կը կատարէ ռեզա- նսարական ամէն տեսակ գործողու- թիւններ:

ՊԱՆԲ ԵՕՐԻԱՆ կ'ընդունի զբաժա- կան աւանդներ, հեռուեալ առկաներով: Հարբերին 3 ի տեղ վճարելի
» 3,50 9 ամիսէն »
» 4 1 ամիսէն »
» 5 5 ամիսէն եւ աւելի վճ.

Նոյնպէս՝ խնայողութիւնը զաջալե- րելու համար հաստատուած է Փոքր Խնայո- ղութեանց յատուկ ճիւղ մը որ կ'ընդունի Ե. Ղ. 20էն Ե. Ղ. 25,000 տարեկան հա- բիւրէն 1 տոկոսով:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՅԱՄԵԱՆ

ՔԱՐԻԻՂԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ՆԻ ՓՈՐՐԱՔԱՆԱԿ

Աղերոսանդրիա, ՄԵՏԻ ՄԻԹՈՒԱԼԻ փողոց թիւ 40
(Արքայի միջին ճիւղ)
Քիլեծօն թիւ 83-85

Այս վաճառատունը կը հայթայթէ թէ Աղերոսանդրիայ եւ թէ Ռամլէի մէջ ՄԱՐԻՈՒՆԻ հարապատ առանկան եւ ամերիկեան բեթթը, չափաւոր գիներով Ապրանքները օրը օրին կը յոճա- նուին ամենայն կանոնաւորութեամբ: ԴԻՄԵՏԷՐ ՆԻ ԴՈՃ ՊԵՏԻ ՄԵԱՐ:

ԴԵՂԱՐԱՆ ԱՊՈՒՆ

Քիլեծի փառա թիւ 29 Աղերոսանդրիա
Անգլ. պանականցին մօտ
Քիլեծօն 24-95

Դեղագործ Ս. ՊՈՂՈՍԵԱՆ կը ծա- նոցանէ յարգոյ հայ հասարակութեան, բացուած իւր նորաստացած ԱՊՈՒՆ ԴԵՂԱՐԱՆԻ, թարմ դեղերու հետ միտք- լով մը: Դեղերը կը պատրաստուին ա- մենամեծ խնամքով եւ բոլոր կարելի տ- ժան, իսկ վկայեալ աղբաւոր դեղերը առանց չաւա:

ԱՊՈՒՆ ԴԵՂԱՐԱՆԻ ունի ամէն ծա- մանակ քրամադրելի մանազէն բժշկ- ներ ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար: ԱՊՈՒՆ ԴԵՂԱՐԱՆԻ յաճախեցէ փո- խանակ օտարներուն, եւ զոն պիտի մնա:

ԴԵՐԶԱԿՈՒՀԻ

ԱՂԱՆԻ ՄԱՐԿԱՐԵԱՆ

Պապ-Սիւրա, Սուֆ-Էլ-Խամիմ, թիւ 159

Կը կարէ խիստ մաքուր եւ վերջին նո- րաներով: Նաեւ կը դառախուէ իւ- րապահան կանոնով, գիները դիւրամա- չելի են:

Ա. Ն. ՕՅԱՊԱՏԵԱՆ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Հաստատուած 1902

Դամիւր, Սքիէ Կիթի

Կը վաճառուին ամէն տեսակ կերպասեղեն, բրդեղեն, բամպակե- ղեն, սպածոյ, պաքիս, գէճիւ, մասաթում եւ մանաւանդ դերակ- ներու պիտանքներ, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ:

Ներածումը ուղղակի Եւրոպա- յէն: Ապրանքներու տոկոսներէն եւ գիններու չափաւորութեան մա- սին արդէն իսկ համբաւ ստացած այս վաճառատունը կ'արժէ անդամ մը այցելել:

առիթիւն օգտուելիք

ՊԱՆԲՈ ՏԻ ՌՕՄԱ

Banco di Roma

Հաստատուած 1880ին

Դրամապուլ, 200,000,000 Ֆրանք ամբողջապէս վճարեալ

ԸՆԴՀ. ԿԵՐՈՂԱՏԵԼԻ — ՀՈՈՍ

Կեդրոնակայան՝ Քիւրքի, Ճէնովա, Նաբլի, Թուրին, Ֆիորենցա, Աղերոսան- Դըբ, Կ.Պօլիս, Պարիզ, Դամիւր, Մալթա, Ամերիկեան Տրիպոլի

ՄԱՆՁԱՅԻՐ

Այլա	Ճարա Մալ	Բիւրօ
Ապանո Լազիպի	Ճէրն	Սիւնա
Արեցո	Յօսանո	Սուպիս
Ալեքսանո	Յրապարի	Բարակով
Վելապի	Յրապիստ	Բիւրօ
Պրապիստ	Լուրա	Բօրի Անունիսի
Մօնթ Դալիսի	Մօնտովի	Վէլիքի
Գանթի	Մօնտովի	Վիպիսի
Դապի Նուօ	Մալթա	Վիպիսի
Գօնթի Բարակով	Մալթա	Վիպիսի
Էրն	Քալաթիս	

ՊԱՆԲՈ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'ընդունի ամէն տեսակ սնդանաւորական գործողութիւններով, այսինքն արժե- թեքներու վրայ ապան, եւրոպայի եւ եգիպտոսի կարեւոր քաղաքներուն իրաւ փոխար, չէր եւ քիթը տը քիթի, հեռապառ վաճառներ, եգիպտոսի եւ եւրոպայի վրայ պարտաւորութիւններու գանձում, Գործունեութիւն եւ վիճակահանութիւն: Դա՛նուած պարգևներու գանձում, եւրոպայի եւ եգիպտոսի մէջ պարտաւորութիւններու գործողութիւն, Արժեքներու պանականութիւն, Ապրանքներու պանականութիւն եւ ամենայն գործողութիւն:

ՊԱՆԲՈ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'ընդունի զբաժանական աւանդներ, ուղուած առն կամ որդ պայմանաւ- անով վճարելի:

ՊԱՆԲՈ ՏԻ ՌՕՄԱ տարականներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը բացած է Մօնթեպլիսի համարաւոր ջերմութիւններ, ուր ամէն տեսակ սնդանաւորական դիւրութիւններ կ'ընծայուին յաճախող- ներուն:

ԵՆԱՊԱՆԱՆ ՄԵՏՈՒԿ

Մեծիկ Կեդրոնակայան 9 Գործի Գործ

ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Նոյեմբեր 1915

ԲԱՄԱԿ	Բացում	Փակում
Նոյ.	17 15]32	17 15]32
Յունիս	17 11]16	17 11]16
Մարտ	17 27]32	17 15]16
Նոյ. (1916)	17 13]32	17 15]32

ԲԱՄԱԿ ԶՈՒՆՑ
(3 ամիս) 102 102
(2 ամիս) 104 20]40 104

ԱՐԺԵՐՈՒԹ	Գրեթե Յօնիսի	Ֆր.
	1886	288-50
	1903	238-50
	1911	248-50
Բուսիկի Երկարութի		125-
Բանաւ		91-